

[Formanden]

Statsministeren har meddelt mig, at han ønsker mundtligt at give tinget en redegørelse i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4.

Redegørelse:

Redegørelse af statsministeren om den økonomiske og forsyningsmæssige situation.

(Redegørelse nr. V).

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Den 29. maj besvarede jeg her i folketinget en forespørgsel fra partierne vedrørende bl. a. den økonomiske situation. Jeg fremhævede i redegørelsen, at regeringen var i gang med at overveje, hvilke yderligere skridt det var nødvendigt at tage for at styrke betalingsbalancen.

Specielt fremhævede jeg, at den mere akutte situation med hensyn til olieforsyningen uden tvivl ville nødvendiggøre specielle indgreb på dette område.

Regeringen har nu tilendebragt sine overvejelser, og når vi har bedt om at få folketinget indkaldt, så er det, fordi vi ønsker at forelægge og forhåbentlig at få gennemført den lovgivning, vi i den nuværende situation finder nødvendig, og samtidig ønsker jeg at fortælle folketinget om de øvrige skridt, regeringen har fundet det nødvendigt at tage.

Den opgave, regeringen og folketinget står over for, kan jeg kort karakterisere på følgende måde:

Vi er stillet over for den helt klare og hastende opgave, at vi skal sikre, at der sker en nedgang i vort forbrug af olieprodukter. Dette er nødvendigt af forsyningsmæssige grunde, men i høj grad også af økonomiske grunde.

I min redegørelse den 29. maj fortalte jeg om stigningen i olie- og råvarepriserne, som på afgørende måde har rokket ved de skøn, der hidtil har været realistiske med hensyn til udviklingen på betalingsbalancen. Det var som bekendt regeringens målsætning, at underskuddet på betalingsbalancen skulle formindskes i 1979 i forhold til 1978. De kraftige stigninger i priserne på olie og råvarer bevirker, at vi måtte se i øjnene, at det kan vi ikke nå. Selv om vi griber ind nu, kan vi ikke nå det. Ja, vi må endda yderligere nå til

det resultat, at griber vi ikke ind, så når vi heller ikke en forbedring af betalingsbalancen i 1980. Vi må tværtimod regne med, at uden indgreb vil der ske en kraftig yderligere forringelse af betalingsbalancen.

Dette perspektiv er jo helt uacceptabelt for regeringen, og jeg tror også, at det er et perspektiv, der er uacceptabelt for en stor del af folketingets medlemmer. Det er nødvendigt, at der sker en vending i udviklingen på betalingsbalancen i forhold til det, vi måtte skønne ville blive resultatet med en uændret økonomisk politik.

Det er altså på den baggrund, man må se de forslag og de yderligere foranstaltninger, regeringen fremlægger i dag. Jeg vil gerne understrege, at der naturligvis er en sammenhæng mellem de indgreb, vi vil foreslå over for energiforbruget på den ene side og udviklingen på betalingsbalancen på den anden side. En begrænsning af energiforbruget vil selvsagt have en positiv virkning på betalingsbalancen, men regeringen har skønnet, at det ikke vil være tilstrækkeligt til at rette op på udviklingen. Derfor indeholder vort oplæg en række andre foranstaltninger. Det drejer sig både om yderligere afgifter og om meget betydelige besparelser på de offentlige budgetter. Der er lagt afgørende vægt på, at indgreb over for energiforbruget kommer til at spille den væsentlige rolle.

Endvidere skal jeg understrege, at regeringen har lagt vægt på, at den politik, der fremlægges for folketinget, udgør en afbalanceret helhed, også på den måde, at den tager de nødvendige hensyn til den vanskelige beskæftigelsessituation, vi befinder os i. Derfor er en videreførelse af beskæftigelsesplanerne indbygget i den samlede økonomiske politik.

Det første led i de foranstaltninger, regeringen ønsker at gennemføre, er en række afgiftsforhøjelser til et samlet beløb på 4,6 mia kr. Vi har i sammensætningen af vore afgiftsforslag her lagt vægt på at få gennemført afgifter, der kan ansprede befolkningen og erhvervslivet til at begrænse energiforbruget. Derfor foreslår vi, at benzinafgiften forhøjes med 50 øre pr. l, at afgiften på gas/dieselolie forhøjes med 23 øre pr. l, og at afgiften på fuelolie forhøjes med 26 øre pr. kg. Afgiften på gas forhøjes tilsvarende. Endelig forhøjes elafgiften med 6 øre pr. kWh. For monsregistrerede virksomheder opretholdes den gældende fritagelse for olieafgifter-

[Statsministeren]

ne, og de momsregistrerede virksomheder – bortset fra de liberale erhverv – fritages for elafgiften.

Når regeringen foreslår, at produktionsvirksomhederne friholdes for afgifterne, sker det for at styrke konkurrenceevnen og dermed beskæftigelsen.

Ud fra et energipolitisk synspunkt ønsker regeringen desuden at friholde den kollektive trafik for disse afgifter. Desværre er den kollektive trafik ikke lige godt udviklet i alle dele af landet, men det giver alligevel i stor udstrækning en mulighed for mange for at undgå en del af afgifterne, og samtidig spares der på benzinen.

De rent energipolitiske afgifter, jeg har nævnt, ønsker vi suppleret med en forhøjelse af cigaretafgiften med 10 øre pr. stk. og en forhøjelse af afgiften på charterrejser med 75 kr., således at afgiften pr. passager bliver 125 kr.

Jeg bør vel tilføje, at da der i almindelighed vil blive opkrævet moms også af afgiftsforhøjelserne, vil priserne til forbrugerne stige med mere end de her nævnte afgiftsbeløb.

Vi har imidlertid ikke ment, at de økonomiske tilskyndelser var tilstrækkelige, hvis vi skulle nå den nødvendige nedgang i energiforbruget. Derfor vil der blive gennemført en bilfri dag pr. uge. Vi har imidlertid ønsket, at denne restriktion skulle volde de mindst mulige ulemper for borgerne og for erhvervslivet. Den enkelte vil derfor få mulighed for frit at vælge, hvilken ugedag han eller hun vil sætte sin bil i garagen eller på gaden.

De afgifter, jeg lige har omtalt, og begrænsningerne af bilkørslen er udtryk for, at regeringen ser med megen alvor på energisituationen. Det er i hele befolkningens interesse, at vi får gennemført den nødvendige nedgang i energiforbruget. Selv om afgifter og restriktioner kan virke irriterende, bør der alligevel være forståelse for, at alle bør medvirke positivt. Vi forlanger, at bilen skal blive stående én dag om ugen – men overvej blot, om det ikke er muligt at lægge en dag eller to ekstra til.

Mens vi har fundet det nødvendigt at gennemføre disse meget betydelige forhøjelser af visse afgifter, har regeringen ikke ønsket en generel stramning af den direkte beskatning. Det indebærer bl. a., at vi vil foreslå, at den midlertidige forhøjelse af personfradraget med 500 kr. videreføres.

Selv om vi ikke foreslår en generel stramning af den direkte beskatning, finder vi det derimod påkrævet, at der sker en stramning af fradragsreglerne. Vi sigter især på de områder, hvor erfaringerne har vist, at de udnyttes på en måde, der hverken er tilsigtet eller rimelig. Det drejer sig om fradragene af engangsindskud på rente- og rateforsikringer i pensionsøjemed, og det drejer sig også om anvendelsen af indestående på etablerings- og investeringsfondskonti ved forlodsafskrivninger på kommanditanparter.

Samtidig med den forhøjelse af de offentlige indtægter, som jeg netop har omtalt, har regeringen besluttet at gennemføre en betydelig reduktion af de offentlige udgifter i forhold til de foreslåede budgetoverslag.

Allerede i min redegørelse af 29. maj bebudede jeg, at vi ville forhandle med de kommunale organisationer, og vi har nu indledt disse forhandlinger, og sigtet med dem er at begrænse stigningen i amtskommunernes og kommunernes udgifter i faste priser til 3 pct. fra 1979 til 1980.

Vi forstår, at dette vil stille meget store krav både til samarbejdet mellem staten og kommunerne og måske ganske særligt til kommunerne og amterne selv. Men selv om der kun er tale om en begrænsning i stigningstakten, er vi helt klar over, at det vil blive en meget vanskelig opgave at gennemføre en så kraftig opbremsning i de kommunale udgifter, men vi er alligevel overbeviste om, at kommunerne forstår nødvendigheden af og selv har en interesse i, at denne opgave bliver løst.

Dernæst har regeringen besluttet, at der i 1980 skal ske en reduktion af statens udgifter med sammenlagt 2,5 mia kr. Vi har endnu ikke foretaget den endelige afgrænsning af, hvor besparelserne skal finde sted. Udfyldningen af disse samlede rammer vil blive drøftet i regeringen i den kommende tid.

I beskæftigelsesplanen fra 1977, der jo samlet var på godt 10 mia kr., er der beløb på sammenlagt ca. 1,3 mia kr., som ikke forventes anvendt som forudsat. De vil blive reserveret til erhvervs- og beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i 1979 og 1980. I løbet af de næste par måneder vil regeringen træffe afgørelse om anvendelsen af beløbene, idet der vil blive lagt ganske særlig vægt på at finde foranstaltninger, som giver den størst mulige stigning i beskæftigelsen, som

[Statsministeren]

virker i retning af at forbedre betalingsbalancen, som medfører besparelser i energiforbruget, eller som forøger tilpasningsevnen på arbejdsmarkedet.

Arbejdsløsheden er i de seneste måneder faldet temmelig stærkt, men som beskæftigelsesituationen alligevel tegner sig i øjeblikket, er det regeringens opfattelse, at beskæftigelsesplanen skal videreføres også i 1981 og 1982 i et omfang, så vi opnår mindst samme beskæftigelsesmæssige effekt som ved den nuværende beskæftigelsesplan.

Det er en meget omfattende indsats, regeringen her præsenterer for folketinget, og som vi beder om at folketinget vil medvirke til at få gennemført. Den styrkelse, der sker af de offentlige finanser, er af en meget anseelig størrelsesorden. De afgifter, vi foreslår, vil – når vi medregner momsvirkningen – ved uændret forbrug give et provenu på 4,6 mia kr. De besparelser, regeringen har besluttet på statsbudgettet, andrager, som jeg før sagde, 2,5 mia kr. Hertil kommer de besparelser, vi forventer som resultatet af forhandlingerne med kommunerne, og som – det bør bemærkes – forventes at blive modsvaret af en tilsvarende mindre stigning i de kommunale skatter.

Det drejer sig således om meget omfattende indgreb i form af afgifter og besparelser, og en ikke ubetydelig del af denne stramning vil få virkning allerede i 1979.

Ved vurderingen af sammensætningen af regeringens indgreb bør det fremhæves, at der ligger en betydelig vægt på en reduktion af stigningen i de offentlige udgifter. Lidt over halvdelen af det samlede beløb fremkommer på denne måde. For afgifternes vedkommende er det således, at den helt overvejende vægt er lagt på de afgifter, der kan bidrage til – som det er sagt – at begrænse energiforbruget.

Indgreb af denne karakter og dette omfang må ses på baggrund af de meget betydelige problemer, vi er stillet over for i den økonomiske politik.

Det er nødvendigt, at vi får gennemført foranstaltninger der kan virke på betalingsbalancen allerede i år, og det er nødvendigt, at der gennemføres foranstaltninger af en sådan styrke, at underskuddet i 1980 bliver meget væsentlig lavere end det, vi skønner måtte blive resultatet ved en uændret politik.

Det er regeringens opfattelse, at de omfattende indgreb, der her er tale om, har en sådan styrke, at denne målsætning kan opfyldes. De beregninger, vi har ladet foretage vedrørende virkningerne af de foreslåede foranstaltninger, vil have en virkning på betalingsbalancen af størrelsesordenen godt 1 mia kr. allerede i 1979 og godt 3 mia kr. i 1980.

Det er samtidig vores vurdering, at de energipolitiske foranstaltninger, vi har foreslået, vil sikre den nødvendige nedgang i energiforbruget.

Den debat, vi havde her i folketinget på grundlag af min redegørelse den 29. maj, viste, at der hos et meget betydeligt flertal her i tinget var forståelse for de alvorlige problemer, vi er stillet over for, og et bredt flertal gav udtryk for vilje til at medvirke til en løsning af disse problemer. Det er derfor regeringens håb, at det oplæg, vi nu er kommet med, af folketingets partier må blive opfattet som en indbydelse til at medvirke til en sådan indsats, der ikke er behagelig for befolkningen, men som er nødvendig, hvis det skal lykkes at afbøde virkningerne af den udvikling, vi simpelt hen er blevet stillet over for.

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Ministeren for skatter og afgifter (Anders Andersen):

Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af pensionsbeskatningsloven. (Om fradragsret for præmier og kapitalindskud til pensionsordninger med løbende udbetalinger m. v.).

(Lovforslag nr. L 226).

Lovforslaget går ud på, at nogle af de fradrag, der efter de gældende regler kan foretages i ét år, skal fordeles over en periode på 10 år.

Det skal for det første gælde for større engangsindskud, som skatteyderen betaler til pensionsordninger med løbende udbetalinger og til rateforsikringer i pensionsejemed. Ændringen berører kun tilfælde, hvor engangsindskuddet er over 25.000 kr. Hvis skatteyderen i samme indkomstår har foretaget kapitalindskud til flere pensionsordninger m. v.,